

Darreres excavacions arqueològiques a la ciutat de Baetulo (Badalona)

LES EXCAVACIONS A BAETULO 1975-1984

PEPITA PADRÓS I MARTÍ

L'arqueologia badalonina en aquests darrers anys ha experimentat un gran impuls degut fonamentalment a una forta activitat tant a nivell constructiu com a nivell de remoció del subsòl de la ciutat, tot això emmarcat dins dels Plans Especials de Protecció del Dalt la Vila i de Protecció del Patrimoni Històric-Artístic Arqueològic, i consolidat a partir de la incoació per part del Departament de Cultura de la Generalitat, d'un expedient de declaració de monument en favor del subsòl de l'àrea de la ciutat romana de Baetulo (D.O.G. de 23 d'abril del 1983).

Les excavacions que passarem a comentar, abracen el període 1975-1983, i seran analitzades seguint l'ordre cronològic de la seva realització.

CARRER DE BARCELONA NÚM. 10

Excavació realitzada el 1975. Es treballà en una extensió de 70 m². Aparegué una claveguera direcció N-S, i a l'Est d'ella un mur, possiblement fonamentació de la façana del carrer que marcava dita claveguera, que es pogué datar a mitjans del segle I d.C. Aquestes restes havien trencat part d'unes estructures pertanyents a unes habitacions una d'elles pavimentada amb opus signinum i amb restes de pintures murals, estructures que es pogueren datar en època augustea.

Ja en terra verge aparegueren restes de tres fons de cabanes i en un d'ells, un fragment de kylix àtic de finals del segle V a.C. Aquesta troballa confirma la fundació «ex novo» de la ciutat, doncs hi ha un tall cronològic molt clar entre aquest moment del segle V i els primers nivells estratigràfics que trobem a Baetulo, en els que la ceràmica campaniana apareguda és ja molt tardana.

CARRER D'EN PUJOL

Excavació d'urgència realitzada el 1976 i deguda a rebaixos i urbanització d'un nou carrer.

Aparegué part d'un conducte d'aigües ja conegut en un altre tram. Estava cobert amb volta de canó i pavimentat amb opus signinum. Feia 1,20 m d'amplada i 1,50 m d'alçada. Del seu interior sortien tres conductes més petits, dos cap a l'Est i un cap a l'Oest. En la part central superior hi havia un registre. El tram del conducte descobert feia 38 m de llargada.

El nivell que el cobria i que era coetani a la seva construcció es va datar en època d'August-Tiberi. La seva inutilització es data en època de Vespasià-Titus.

Altres estructures trobades foren restes de murs i paviments datats en la 1.ª meitat del segle I a.C., part d'un dipòsit, un possible peristil amb cisterna i una sitja, la inutilització de la qual es datà en el tercer quart del segle I a.C.

La casa del mencionat peristil, datada en època Clàudia, estava situada fora muralla. L'expansió urbanística de la ciutat pel seu sector NE era coneguda però tan sols en la part baixa. És el primer punt de la part alta de la ciutat on s'han trobat restes fora muralla.

CARRER DE SANT FELIP I D'EN ROSÉS NÚM. 53

Excavació realitzada el 1976 aprofitant unes obres d'acondicionament que es duïen a terme. Aparegué una claveguera NO-SE de la que no es pogué datar el seu moment fundacional però sí la seva inutilització, que es produí en l'últim quart del segle I d.C.

A destacar que aquesta claveguera no coincidia amb les hipòtesis urbanístiques proposades, i que aparegué fora muralla.

ESGLÉSIA DE SANTA MARIA

Excavació realitzada el 1977 amb motiu de les obres de reforma que s'havien de dur a terme a la capella del Santíssim.

Aparegueren dos murs formant cantonada. Del de migdia se'n conservaven set filades de carreus en una alçada total de 1,30 m, i a més, una banqueta de fonamentació de 1,20 m d'alçada.

L'altre mur es conservava en la mateixa alçada total, 2,50 m, però tan sols tenia tres filades de carreus amb una alçada de 2 m.

Aquesta banqueta presentava adossats de manera regular uns fona-

ments, tal vegada de columna o pilastra, separats entre ells aproximadament 1,25 m.

Aquestes estructures que fonamentaven en un nivell de 1.ª meitat del segle I a.C., s'interpretaren com el podi o plataforma enlairada d'un temple, situat al centre de la ciutat, molt possiblement en la part superior central del fòrum.

AVINGUDA PRESIDENT COMPANYS, 34-42

Excavació d'urgència realitzada el 1980 en una zona fora muralla, en el sector NE de la ciutat.

Aparegué un mur direcció NO/SE que confirmà l'existència d'estructures fora muralla en el segle I d.C.

CARRER SANT JOSEP I DE ROSÉS

Excavació d'urgència consistent en una rasa de 0,80 m d'amplada i 160 m de llargada, realitzada el 1979 en una zona fora muralla, en el sector NO.

Aparegué una claveguera direcció NO/SE que coincidí al perllongar-la amb l'apareguda el 1976 al núm 53 del carrer de Sant Felip i de Rosés. També restes de murs i paviment. La claveguera, molt arrassada, es pogué relacionar amb un nivell de 1.ª meitat del segle I a.C. Això obliga a replantejar el tancament de la muralla pel seu cantó NO, i també varia l'ordenació urbanística interior, doncs no coincideix amb les hipòtesis proposades.

Per últim, dir que el fet que el recinte emmurallat s'engrandeixi, fa que l'extensió del nucli primitiu arribi a les 10 Ha.

PLAÇA DE L'ASSEMBLEA DE CATALUNYA

Excavació realitzada l'any 1982 per establir les condicions d'un concurs d'idees per a la construcció del nou Ajuntament de la ciutat.

Es treballà en part en la zona excavada per J. de C. Serra Ràfols els anys 1934-36, excavació en la que aparegué part del tram NE de la muralla, amb una torre quadrada de defensa i l'entrada a la ciutat.

Ara es retrobà el mur S de la torre de defensa i part de la via d'entrada. Altres restes foren un conjunt d'estructures en les que es podien diferenciar dos moments constructius, un de 1.ª meitat del segle I d.C. en el que fonamentaven dos murs, i un nivell que els cobria, de 1.er quart del segle II d.C., en el que fonamentaven la resta d'estructures.

Quant a les restes que aparegueren més cap a l'Est, s'ha de destacar

una claveguera direcció NO/SE, molt arrassada, però que testimonia l'existència d'un intent urbanístic en una zona allunyada de la muralla.

PLAÇA DE LA CONSTITUCIÓ

Excavació d'urgència realitzada el 1983.

Aparegueren diverses restes, entre elles tres clavegueres, una principal i dues secundàries. La principal anava en direcció NO/SE; a ella hi desguassaven per l'Oest dues clavegueres de dimensions més reduïdes i molt malmeses.

No es pogué datar la construcció d'aquesta claveguera, encaixada en la terra verge, però sí la seva inutilització que es produí en el segon quart del segle II d.C.

A destacar que el carrer que marca aquesta claveguera no coincideix amb les hipòtesis de distribució urbanística proposades.

CARRER D'EN LLADÓ NÚMS. 45-53

Excavació iniciada el 1981 i en la que s'hi treballa actualment, i realitzada en un solar ja excavat en part per J. de C. Serra Ràfols l'any 1927, el qual trobà una sèrie d'habitacions nobles pertanyents a una casa del segle I d.C.

Aparegueren dues clavegueres direcció SO/NE possiblement de desguàs de la casa excavada l'any 1927. També es trobaren diverses habitacions, una d'elles pavimentada amb opus signinum, coneguda parcialment per les antigues excavacions i interpretada per J. Guitart com una taverna. Una altra habitació, també excavada en part l'any 27, amb un paviment de mosaic en blanc i negre formant motius geomètrics, habitació interpretada per J. Guitart com el tablinum de la casa. Per últim es reexcava part de l'atri del que es conservaven restes del paviment d'opus signinum tesselat.

El fet que la major part de les restes trobades haguessin estat excavades l'any 27 impedí l'obtenció de seqüències estratigràfiques fiables. Tan sols es constatà que una de les clavegueres es construí tallant un nivell de segona meitat del segle I d.C.

L'aparició d'aquestes restes obliga a orientar de nou tota l'estructura de la casa, així com a resituar-la uns 3 m més amunt d'on es situava en base a les dades proporcionades per Serra Ràfols.